

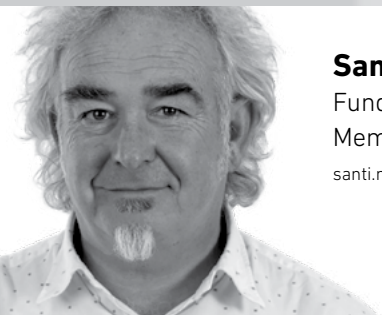

full de càlcul

L'Agenda 2030: un full de ruta global per al desenvolupament sostenible, en temps de la covid-19

vista prèvia >

Ens trobem davant l'enèsim manual de bones intencions, o davant un seguit de línies estratègiques per produir un canvi real? La resposta que s'acabi donant a aquesta pregunta determinarà l'èxit o fracàs de l'Agenda 2030, el full de ruta de l'ONU per avançar cap a societats més sostenibles a nivell ecològic i socioeconòmic, que permetin fer front tant a l'emergència climàtica com al creixement desbocat de les desigualtats.

Santi Martínez

Fundador i Director General de KM0 Energy

Membre de la Societat Catalana de Tecnologia

santi.martinez@km0.energy

Context

Entrats de ple al segle XXI la societat catalana enfronta la tercera dècada amb la confluència de la crisi sanitària, econòmica, social i ecològica. Si bé podria semblar molt agosarat situar l'origen comú d'aquestes crisis en l'existència d'un model socioeconòmic depredador dels recursos materials i energètics, no hi ha tants dubtes si acceptem, com a mínim, que el model intensiu i accelerat propiciat pels combustibles fòssils i l'avenç tecnològic ha catalitzat i amplificat la magnitud del repte que afrontem com a societat a nivell local, però també global.

Uns reptes dels quals ja n'estem patint conseqüències. Per exemple, la depredació i simplificació d'ecosistemes, lligada amb pèrdua de biodiversitat, s'apunta com a causa que ha facilitat la transmissió del coronavirus als humans; o l'augment accelerat de la temperatura del planeta provocada per l'ús d'uns combustibles fòssils, abundants i barats, que han permès l'acceleració de l'economia i la globalització transportant els components de la majoria de productes de consum diari, així com

aliments o les pròpies persones de punta a punta del planeta per terra, mar i aire, tot emetent gran quantitat de CO².

Però la lògica d'un transport aeri i marítim amb combustible barat i sense impostos —com sí assumeix el transport per carretera— ha contribuït també a deslocalitzar la producció. Exportem l'impacte ambiental i social a tercers països que produeixen barat el que aquí consumim. Aquesta realitat també ha exposat a la societat catalana a la pèrdua d'indústria i a una sobredependència del sector serveis, com el turisme massificat. Aquesta pèrdua de «diversitat econòmica» ens ha fet menys resilents i ens fa veure com en som de vulnerables quan no tenim suficient capacitat industrial de proximitat per garantir l'aprovisionament de materials sanitaris bàsics o sobre la reducció del PIB i la pèrdua d'ocupació sense precedents davant de fets no previstos com la pandèmia.

L'actual és un model de desenvolupament depredador de capital natural i humà, que acumula deute —més que riquesa— i que s'ha forjat

amb una visió individualista. Totes les contradiccions d'aquesta societat que considerem massa sovint «d'èxit», convergeixen amb escenaris manifestos de crisi climàtica. Estaríem preparats a Catalunya si el fenomen meteorològic «Glòria»¹ —succeït el gener del 2020— hagués passat en ple confinament —març-abril del mateix any? No s'haurien amplificat les conseqüències i reduït la capacitat de respondre-hi? Quin efecte multiplicador hauria tingut sobre la ja minvada activitat econòmica? Va anar de poques setmanes. Però el pitjor és que el risc no només no ha desaparegut, sinó que roman present i ha vingut per quedar-s'hi.

I, el que és molt rellevant: la crisi climàtica s'ha fet evident, en diferents graus segons les classes socials, al conjunt de la població. Aquest fet té uns impactes sociopolítics encara desconeguts sobre la percepció social d'allò públic, de la relació individu-societat, de l'escala de valors i de les prioritats. La incertesa de la situació actual és terreny abonat

¹ Temporal que va afectar de forma greu la costa mediterrània dels Països Catalans amb greus destrosses i pèrdues econòmiques i que va causar tretze morts i quatre desapareguts.

L'Agenda 2030 reflecteix un sentit d'urgència per fer front als reptes que afecten el desenvolupament sostenible a escala planetària

per posicionaments demagògics i autoritaris que podrien arribar a ser propulsors d'un feixisme *de facto* que discrimini en funció d'origen, gènere, edat o situació econòmica a l'hora de proveir serveis bàsics —educació, seguretat, sanitat...— en situacions extremes, però no improbables. Calen unes institucions sòlides i una governança justa, fiable i transparent des de l'escala local a la global que aportï la confiança i la seguretat necessàries entre tots els agents de la societat per poder progressar.

Per tant, els reptes als quals ens enfrontem no són «només» sobre el xoc climàtic i requereixen una acció global i compartida per poder fer-hi front. Estem parlant del «planeta», en tota la seva complexitat, és a dir de persones, prosperitat, pau i aliances. Aquests cinc eixos són, precisament, els que vertebraven l'Agenda 2030² per al desenvolupament sostenible, un full de ruta aprovat tot just ara fa cinc anys i en vigor des del gener del 2016 que fixa objectius globals ambiciosos que s'haurien

d'assolir a nivell planetari al 2030. És a dir, abans de deu anys.

Què és l'Agenda 2030?

Com descriu el Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS) en el seu informe «L'Agenda 2030: transformar Catalunya, millorar el món»: «L'Agenda 2030 és el nou full de ruta global per avançar vers el desenvolupament sostenible. Aprovada per Nacions Unides el 2015 i signat per 193 països, inclou 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i 169 fites associades a assolir el 2030 al voltant de 5 eixos principals: les persones, el planeta, la prosperitat, la pau i les aliances».

L'Agenda 2030 reflecteix un sentit d'urgència per fer front als reptes que afecten el desenvolupament sostenible a escala planetària, i neix amb la voluntat de tenir un potencial transformador respecte a les actuals pautes que condicionen la sostenibilitat del planeta. D'altra banda, els 17 ODS tenen un caràcter global i universal: són aplicables a tots els països, que tenen situacions de partida

molt diferents tot i que comparteixen la necessitat d'abordar molts reptes pendents en termes de sostenibilitat. Així mateix, els ODS tenen un caràcter integrat i indivisible: les actuacions impulsades per assolir-los han de tenir necessàriament un enfocament integral, transversal, i no es poden tirar endavant renunciant a un o diversos ODS. Finalment, l'Agenda 2030 renova la crida a la necessitat d'abordar un model de desenvolupament que busqui l'equilibri entre les dimensions econòmica, social i ambiental.

Quins són els 17 objectius de l'Agenda 2030?

El repte global plantejat requereix una visió de conjunt, integrada, però a la vegada exigeix la capacitat d'emprendre accions específiques que s'han agrupat al voltant dels ODS. Haguessin pogut ser més o menys? Per què són aquests disset i no uns altres? Sembla ser que el debat va existir i que la síntesi va ser més aviat fruit de la necessitat de poder comunicar el contingut de manera solent i efectiva, per l'evidència que un manu-

² GENERALITAT DE CATALUNYA, «Pla Nacional per a la Implementació de l'Agenda 2030 a Catalunya».

El repte global plantejat requereix una visió de conjunt, integrada, però a la vegada exigeix la capacitat d'emprendre accions específiques

al no estructurat de centenars o milers de pàgines no hagués tingut cap impacte a la societat. Tant és. Benvingut sigui disposar d'un marc sistèmic on no es pot aspirar a la concepció del tot sense atendre les diferents parts, però a la vegada, els objectius específics no seran complerts sense la visió i consecució del conjunt.

Els ODS no només són un llistat de 17 objectius, sinó que fan una descripció acurada de cada un d'ells i proposen fites per assolir-los.

Adaptat de la descripció que fa l'ONU,³ es detallen a continuació els disset ODS descrivint-ne el contingut principal i apuntant l'impacte per a la societat catalana.⁴

1. Fi de la pobresa

Erradicar la pobresa en totes les seves formes a tot el món i garantir

la protecció social de les persones vulnerables. Es busca acabar amb els problemes greus de pobresa, que colpegen especialment a la infància i a col·lectius vulnerables arreu del món, situacions d'exclusió i desigualtat social que afecten a espectres cada vegada més amplis de la societat en el context de crisi social i econòmica actual. S'ha de prevenir amb polítiques de treball, d'educació i socials, que evitin abocar persones a estats de pobresa.

2. Fam zero

Posar fi a la fam, aconseguir la seguretat alimentària i la millora de la nutrició, promoure l'agricultura sostenible. S'ha de procurar l'accés de totes les persones a una alimentació sana, nutritiva i suficient, l'erradicació de totes les formes de malnutrició i aquelles situacions en què els problemes alimentaris tenen a veure amb hàbits de vida no saludables i procurar per la producció d'aliments, l'agricultura i el sistema alimentari en general, respectant la biodiversitat i evitant l'especulació alimentària.

3. Salut i benestar

Garantir una vida sana i promoure el benestar de tota la població a totes les edats. Mantenir el caràcter universal, públic i gratuït del sistema sanitari, així com garantir la seva sostenibilitat. Suport a les polítiques d'R+D+i.

Una de les causes més importants de malalties i morts a Europa són conseqüència d'una mala alimentació i una mala qualitat del medi ambient, com la contaminació urbana. D'altra banda, cal promoure bones pràctiques, com l'esport i una vida saludable. Cal fomentar les mesures específiques per discapacitats i la seva qualitat de vida.

4. Educació de qualitat

Garantir una educació inclusiva i equitativa de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge permanent per a tots. Cal reforçar la funció de l'educació en la plena consecució dels drets humans, la pau, l'exercici responsable de la ciutadania local i global, la igualtat de gènere, el desenvolupament sostenible i

3 UN, «17 Goals to Transform Our World».

4 L'octubre de 2016, el CADS va emetre l'informe «L'Agenda 2030: transformar Catalunya, millorar el món», que conté una anàlisi detallada dels reptes que Catalunya ha d'abordar per poder assolir els ODS.

Cal garantir la transmissió dels coneixements, capacitats, valors i actituds que necessiten totes les persones per viure una vida fructífera

la salut. Els continguts d'aquesta educació han de ser adequats i contemplar aspectes tant cognitius com no cognitius de l'aprenentatge, i desenvolupar l'esperit crític. Cal garantir la transmissió dels coneixements, capacitats, valors i actituds que necessiten totes les persones per viure una vida fructífera, adoptar decisions fonamentades i assumir un paper actiu.

5. Igualtat de gènere

Aconseguir la igualtat de gènere i donar poder a totes les dones i les nenes. Garantir el compliment de la igualtat real de dones i homes, principi jurídic universal reconegut en diversos textos internacionals sobre drets humans.

És el compromís de la comunitat internacional per a l'assoliment de la igualtat de gènere i l'apoderament de totes les dones i nenes a través d'un objectiu específic i de forma transversal en altres objectius per a aconseguir la igualtat real i efectiva. S'han de resoldre les desigualtats a nivell de cada país fins a evitar tota discriminació.

6. Aigua neta i sanejament

Garantir la disponibilitat i la gestió sostenible de l'aigua i el sanejament per a tothom. L'aigua és un dret essencial per a la vida i la dignitat dels éssers humans i la garantia de subministrament en quantitat i en qualitat suficients és fonamental per al desenvolupament de la societat i per a la lluita contra la pobresa i les malalties arreu de món.

L'accés bàsic a l'aigua i sanejament com un dret humà té relació directa amb la condició de l'aigua com a bé públic, base de la vida i de l'economia i garant del bé comú pel desenvolupament sostenible a nivell econòmic, social i ambiental. La gestió de l'aigua en països mediterranis —estrès hídric, precipitació menor i episodis més irregulars, escassetat...— ha de ser una prioritat davant el context del canvi climàtic.

7. Energia assequible i no contaminant

Garantir l'accés a una energia assequible, segura, sostenible i moderna per a tothom.

Es tracta de considerar l'energia com un dret universal. Si fins ara els sistemes s'han basat en generar energia per abastir el consum, el canvi ha de ser en el sentit de fer-ho de forma sostenible, segura i eficient, i això comporta canviar de models centralitzats en mans d'oligopolis a models descentralitzats en mans de la ciutadania. Cal posar en valor l'impacte positiu sobre l'ocupació, la reducció de la dependència exterior i la millora de la balança de pagaments; promoure el desenvolupament econòmic a partir de desacoblar creixement i emissions de gasos d'efecte hivernacle; i vetllar per un cost assequible de l'energia amb especial protecció dels consumidors vulnerables per erradicar la pobresa energètica.

8. Treball decent i creixement econòmic

Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i productiva i el treball decent per millorar les condicions de vida de les persones.

Relacionat amb l'àmbit de la feina i l'economia per reduir la taxa d'atur,

La irrupció de models de creixement dispers i disseminat implica un alt consum de sòl, una zonificació per usos i una elevada dependència del vehicle privat

millorar les condicions laborals i augmentar la productivitat laboral, especialment per als joves i gent gran sense formació, i millorar l'accés als serveis i beneficis financers com a components essencials d'un creixement econòmic inclusiu. La desocupació, i particularment la juvenil, representen alguns dels reptes més urgents a casa nostra. La destrucció d'ocupació registrada a l'Estat espanyol i a Catalunya per la crisi econòmica i sanitària i la creació d'ocupació en condicions de precarietat és la principal font de l'augment de la desigualtat i de la modificació dels perfils de pobresa i exclusió social.

9. Indústria, innovació i infraestructures

Construir infraestructures resilient, promoure la industrialització inclusiva i sostenible i fomentar la innovació. La consecució d'un model econòmic competitiu on prevalgui la innovació necessita disposar d'una xarxa d'infraestructures fiables, sostenibles i de qualitat. És, a més, una garantia de vertebració territorial, cohesió social i igualtat d'oportunitats.

L'objectiu d'augmentar de manera significativa la contribució de la indústria a l'ocupació i al PIB fa necessari que el nostre sector industrial encari els grans reptes de la indústria 4.0 aprofitant l'accelerat progrés tecnològic en curs, incorporant les innovacions disruptives i la profunda transformació del nostre sistema econòmic cap a una economia descarbonitzada, circular i més sostenible.

10. Reducció de les desigualtats

Reduir la desigualtat en i entre els països. Hem d'afrontar la desigualtat causada per motius com el gènere, l'edat, la diversitat funcional, l'origen, l'ètnia o la religió i contribuir a la seva reducció, a escala global i local, per la creixent esclatxa econòmica i tecnològica i, especialment, en el cas de les persones amb discapacitat, que conviuen amb un greuge comparatiu econòmic molt rellevant i menys oportunitats. Aquest objectiu també busca millorar la regulació i el control dels mercats i institucions financeres.

11. Ciutats i comunitats sostenibles

Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilient i sostenibles. Existeix un fort vincle entre urbanització i desenvolupament. Cal configurar assentaments humans fonamentats en l'equitat, la justícia i la pau, sota el principi global de no deixar ningú enrere. Una Nova Agenda Urbana que pretengui ser forta i efectiva, amb governs locals i regionals empoderats. La irrupció de models de creixement dispers i disseminat implica un alt consum de sòl, una zonificació per usos i una elevada dependència del vehicle privat, amb els consegüents impactes socials, mediambientals i energètics. Catalunya i l'Estat espanyol presenten un acusat envelliment de la seva població i un alt índex de despoblació rural, que planteja importants desequilibris territorials. S'ha incrementat el risc de pobresa i exclusió social, que s'aguditza en els entorns urbans. S'afegeixen altres reptes com la qualitat de l'aire i la gestió de residus, protegir el patrimoni cultural i natural i adaptar-se als impactes del canvi climàtic. S'han de promoure polítiques de reequilibri territorial sostenible.

L'objectiu és preparar-nos per afrontar els impactes de la crisi climàtica, establir les bases d'una economia neutra en emissions

12. Producció i consum responsables

Garantir modalitats de consum i producció sostenibles. Promoure la gestió sostenible i l'ús eficient dels recursos naturals, reduir la generació de residus i el malbaratament d'aliments, fomentar la gestió ecològicament racional dels productes químics i estimular pràctiques sostenibles en empreses, administracions i ciutadania.

És un dels ODS més transversals i importants ja que persegueix una transició dels models econòmics, productius i de consum cap a la sostenibilitat i l'economia circular, promovent les modalitats de consum i producció sostenibles entre tots els agents. Cal avançar i millorar el comportament dels actors en les mesures de vigilància i control, així com en la incorporació de la cultura i dels requeriments de gestió ambiental de tota organització i promoure els canvis normatius i legals necessaris.

13. Acció pel clima

Adoptar mesures urgents per combatre l'escalfament global i

adaptar-se als seus efectes. Garantir un futur pròsper, solidari i compatible amb la seguretat climàtica i els límits del planeta.

L'objectiu és preparar-nos per afrontar els impactes de la crisi climàtica, establir les bases d'una economia neutra en emissions i acompanyar els col·lectius més vulnerables en el procés de transició, involucrant a totes les administracions i tots els actors de la societat civil i del món acadèmic i científic. El caràcter transversal de la lluita contra l'emergència climàtica fa necessària la implicació de totes les administracions per coordinar les polítiques econòmiques, tributàries i industrials per la mitigació i d'adaptació al canvi climàtic de sectors com el del turisme, els recursos hídrics, l'agricultura, l'àmbit urbà i rural i la millora dels processos de formació i investigació, entre d'altres.

14. Vida submarina

Conservar i utilitzar de forma equilibrada els oceans, els mars i els recursos marins per al desenvolupament sostenible. Reduir significativa-

ment la contaminació marina de tot tipus, adoptar mesures per restaurar els ecosistemes marins, minimitzar els efectes d'acidificació, reglamentar eficaçment l'explotació pesquera i conservar almenys el 10% de les zones costaneres i marines.

El caràcter global i interconnectat dels mars i oceans del planeta implica que, sense l'adequada col·laboració internacional i activitats de R+D+i orientades a conservar i utilitzar de forma sostenible els recursos hídrics, complir amb aquest objectiu esdevingui inabastable. Cal promoure la conscienciació ciutadana amb relació a la contaminació de les costes i els mars, incrementar el control de les activitats contaminants —com l'abocament de plàstics i altres residus— i l'acidificació dels oceans. Amb relació a la pesca, ampliar el coneixement sobre un enfocament ecosistèmic, el suport a la pesca artesanal i la creació de codis de bones pràctiques que permeti al sector tenir una visió a llarg termini.

15. Vida d'ecosistemes terrestres

Promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, la gestió dels

La gestió de la superfície forestal i agrària, la seva biodiversitat i patrimoni natural és un repte molt rellevant a Catalunya

bosc, combatre la desertificació, aturar i invertir la degradació de les terres i aturar la pèrdua de biodiversitat.

La gestió de la superfície forestal i agrària, la seva biodiversitat i patrimoni natural és un repte molt rellevant a Catalunya atès la diversitat d'ambients, la posició biogeogràfica i la distribució no homogènia de la població, amb especial atenció als boscos i a les zones de muntanyes per ser un element fonamental per al desenvolupament econòmic i social, la protecció de l'entorn i el manteniment de serveis ecosistèmics. L'èxode de la població rural a les ciutats ha generat nous reptes, com l'abandonament de moltes terres de conreu i una major sensibilitat de les masses forestals davant d'incendis, plagues i malalties. L'esclafament global provocat pel canvi climàtic afegeix riscos, com la desertificació i una pressió addicional sobre els recursos naturals, i en concret sobre la biodiversitat terrestre. Cal millorar la comprensió del funcionament dels ecosistemes i la seva interacció amb els sistemes socioeconòmics.

16. Pau, justícia i institucions sòlides

L'accés a la justícia és un dret fonamental i per això cal facilitar-ne l'accés a tothom —especialment per als més vulnerables. Cal promoure societats pacífiques i inclusives i construir a tots els nivells institucions eficaces que rendeixin comptes. Aconseguir una justícia ràpida, àgil i eficaç que promogui la pau i reforçar la lluita contra el narcotràfic, la corrupció i la delinqüència organitzada.

Els reptes actuals plantejats per la pobresa, la fam, la disminució dels recursos naturals, l'escassetat d'aigua, la desigualtat social, la degradació ambiental, les malalties, la corrupció, el racisme i la xenofòbia, entre d'altres factors, suposen un desafiament per a la pau i generen un terreny fèrtil per al sorgiment de conflictes locals i entre països i territoris. El desenvolupament sostenible contribueix de manera decisiva a dissipar i eliminar aquestes causes de conflicte, a més d'establir les bases per a una pau duradora. La pau, al seu torn, consolida les condicions requerides per al desenvolupament sostenible i mobilitza els recursos necessaris que permeten prosperar

a les societats. Cal promoure una societat informada que exigeixi administracions i institucions públiques transparents i obertes i que rendixin comptes.

17. Aliances per assolir els objectius

I per dur a terme aquests objectius, cal enfortir els mitjans d'implementació i revitalitzar l'Aliança Mundial per al Desenvolupament Sostenible per l'assoliment dels ODS.

És imprescindible mobilitzar tots els mitjans d'implementació necessaris, financers, públics i privats, per reforçar una Aliança Mundial per al Desenvolupament Sostenible, que posi en marxa l'Agenda i sigui de naturalesa àmplia i horitzontal, ambiciosa i multidimensional. Ha d'exigir aglutinar i analitzar informació de diversos àmbits de les nostres administracions públiques, de la UE i d'altres actors nacionals i internacionals. L'impuls a la sostenibilitat corporativa, evolució del concepte de responsabilitat social corporativa, és un dels instruments a través dels quals es pot incentivar a les empreses perquè integrin en les

El conjunt d'objectius haurien de poder impregnar tota política pública i privada de qualsevol país del món

seves estratègies i activitats els ODS. L'Agenda 2030 és una agenda internacional, i des d'aquest punt de vista la cooperació internacional juga un paper determinant en el compliment de la mateixa. Però a la vegada cal la seva implementació a nivell estatal i regional, per la qual cosa esdevé indispensable la coordinació de totes les administracions, sector privat i ciutadania.

Agenda 2030: got mig ple o mig buit?

Analitzant amb atenció els objectius i les fites descrites, hom no pot més que reconèixer l'esforç de síntesis per fer una agenda global. El conjunt d'objectius haurien de poder impregnar tota política pública i privada de qualsevol país del món i semblaria raonable pensar que, si així fos, la societat milloraria de manera manifesta en el seu conjunt i en relació amb els ecosistemes dels que en són interdependents. Per primera vegada cal ressaltar l'esforç metodològic de l'ONU d'incloure en el mateix pla la sostenibilitat ambiental, social i econòmica, així com l'esforç de consens per assolir que una àmplia

majoria dels estats del món l'hagin signat. A més, és innegable l'habilitat comunicativa assolida, tant amb un logotip que ha fet fortuna, com amb el mateix concepte dels ODS, fent possible que àmplies capes de la societat se'ls han fet seus, trencant els dics que tradicionalment associaven aquests plantejaments a determinades famílies polítiques. És molt positiu que es parli amb manifesta claredat de perseguir la consecució dels ODS entre els diferents agents socials —patronals i sindicats—, entre organitzacions socials de tot tipus i que es rebi el suport a títol individual de rellevants personalitats de l'esfera pública.

I és que, qui podria oposar-se a un llistat de bones mesures? Seria políticament incorrecte. Però, realment, estem davant d'una agenda política a desplegar o no és res més que l'enèsima llista de desitjos irrealitzables? Una visió crítica de l'Agenda 2030 posa l'accent a la dificultat de portar a terme unes mesures que, per la pròpia definició, han estat escrites de manera vaga i generalista, sense que se'n derivin objectius vinculants i una heterogeneïtat en la quantitat i qualitat de dades estadístiques que

pot dificultar una correcta aplicació i seguiment dels indicadors. A més, genera certa incredulitat que molts estats que l'han signat incompleixen, a la vegada, altres tractats internacionals que els vincularien a objectius específics, alguns també relacionats amb l'Agenda 2030. També pot posar en risc la consecució de l'Agenda l'heterogeneïtat entre estats i cultures; una certa supremacia de la visió occidental davant l'economia que sembla voler imposar-se als estats més pobres; la responsabilitat exclusiva dels estats pel seu compliment, atenent a la sobirania estatal, sense mecanismes que coordinin el desplegament coherent de l'Agenda arreu; o la manca d'un pressupost associat i estratègies de finançament clares que facin creïble el seu desplegament. Aquests són alguns dels punts crítics que poden plantejar-se, en part per la pròpia idiosincràsia de l'ONU i el repte dels acords multilaterals.

Davant aquesta situació, cal veure críticament tot el que és millorable i no ser ingenus. Òbviament molts acords globals s'han vist alterats, quan no directament vulnerats malgrat haver-se subscrit. Però a

És indubtable que, aquest tipus d'acords, contribueixen de manera, segurament irreversible, al canvi cultural de les societats

la vegada, és que contribueixen de manera, segurament irreversible, al canvi cultural de les societats, o almenys a part d'elles. I sense el canvi cultural i educatiu, cap transformació és possible.

L'Agenda 2030 no és un receptari, ni pretén ser-ho. La falta de concreció de les accions pot ser-ne la seva virtut a l'hora que cada govern o organització les adapti a la seva idiosincràsia i moment històric per fer-la executiva. Aporta una metodologia i una sistemàtica innovadora que cal incorporar. Anticipa alguns debats de la propera dècada i pren especial vigència amb el context de crisi sanitària que el món afronta de manera sobrevinguda. És una oportunitat perquè entitats socials i polítiques actualitzin el full de ruta que ofereixen a la societat i, sobretot que prediquin amb l'exemple, adaptant-se als objectius, complint-los i fent-los complir com a mostra de compromís allà on tinguin àmbit d'influència.

Conclusions

«L'efecte Covid-19» és encara desconegut. Ningú pot dir quina serà

la «nova normalitat», però no hi ha dubte que la visió determinista i mecanicista del món, que neix amb la Il·lustració i ha regnat durant més de dos segles i amb especial «èxit social» des de la Segona Guerra Mundial en els països desenvolupats, sembla que ha tocat a la fi. La «incertesa» s'obre pas i l'indeterminisme esdevé l'eina per afrontar els reptes presents i futurs, tant individuals com col·lectius. I no es tracta de fer un debat abstracte, al que estem tan sovint massa avesats, sinó que es tracta d'actuar perquè el temps escasseja i els reptes socials reclamen atendre'ls sense demora.

En aquest sentit, cal remarcar que la diagnosi implícita que fa l'Agenda 2030 de la situació al món ens mostra una insostenibilitat social, econòmica i ecològica manifesta. Però si aquesta és la diagnosi, i crec que pot ser compartida arreu, cal parar atenció a les diferents estratègies socials, econòmiques i polítiques que s'adoptin per afrontar-ho. Aquí rau la proposta de les diferents opcions ideològiques. De la situació actual emergiran diferents models de societat que es faran evidents —ja ho són— tant dins d'un mateix

estat, com entre estats. La dialèctica aïllament-simbiosis —d'individus, de territoris, com a espècie biològica...— com a estratègia per sortir de la crisi portarà a definir el camí que seguiran els estats i llurs societats. És un dels grans debats ideològics del present i del futur immediat, i cal posicionar-se de manera conjunta amb tots els agents de la societat i difondre-ho. Del debat n'han de sortir compromisos mesurables i creïbles. Quina societat volem? Si els recursos són escassos, podem promoure polítiques que tendeixen a compartir i gestionar el bé comú; o, contràriament, mirar d'erigir-nos en el grup minoritari escollit i poder tenir accés ple als —pocs— recursos que quedin, mentre augmenta la desigualtat social i la precarietat amb la resta.

Catalunya com a territori mediterrani i amb el conjunt de tota la societat ha de ser capaç d'adaptar l'Agenda 2030 a les seves necessitats i casuístiques i fer compatible el desenvolupament social i econòmic amb l'ecològic. De moment, el Govern de la Generalitat s'ha dotat d'un pla amb compromisos per assolir els ODS, que té el compromís d'actualitzar, anualment, fins al 2030. Així mateix, va fer

Cal dotar pressupostàriament les accions definides de manera solvent per fer creïble el compromís

un primer exercici per alinear els pressupostos del 2020 amb l'Agenda 2030, exercici que ha traslladat al Pla per a la Reactivació Econòmica i la Protecció Social aprovat el juliol de 2020 arran dels efectes de la pandèmia de la Covid-19. El món local està avançant —amb una velocitat dispar— en l'alineament dels seus plans de mandat amb els ODS. Passos importants, tots ells, però segurament no suficients per fer la transformació —radical, però imprescindible— vers un país —i un planeta— sostenible.

Per abordar amb èxits els reptes que plantegen els ODS, cal que entenguem la interconnexió amb el conjunt de la biosfera i, d'aquesta relació d'interdependència, forjar l'agenda de govern i agents socials. Cal dotar pressupostàriament les accions definides de manera solvent per fer creïble el compromís. Disposar d'un seguit d'indicadors clars, en la línia del treball que està fent el CADS i l'Institut d'Estadística de Catalunya que ajudin a fixar prioritats i a fer-ne el seguiment. Promoure models de governança adequats entre les administracions, el sector privat i la ciutadania basats en la confiança, la complicitat i el compromís de retre

comptes. En aquest sentit, l'Aliança Catalunya 2030, presentada tot just abans de l'arribada de la pandèmia i que caldrà desenvolupar durant els propers mesos, podria ser un bon instrument de governança per assolir els ODS. Un instrument de participació voluntari, basat en la confiança i en la voluntat de treball conjunt.

És cert que la transició ecològica representa una oportunitat per sortir de l'atzucac social, sanitari, econòmic i polític que vivim. Però hem de ser conscients de les nostres pròpies assignatures pendents. En qüestions com ara les energies renovables Catalunya està de manera injustificable molt endarrerida respecte als compromisos europeus, i els objectius que fixava la pròpia Llei de Canvi Climàtic aprovada pel Parlament de Catalunya el 2017. I això és responsabilitat nostra. No serem creïbles davant la societat catalana i el món si no som capaços de ser coherents entre els objectius que ens marquem com a societat i el país que realment tenim.

Per tant, per fer de l'Agenda 2030 una veritable palanca de transfor-

mació de tota la societat, i no només un seguit de bones intencions buides de sentit pràctic, hem d'associar el pensament amb l'acció. El Govern, i la societat, tenen la responsabilitat de fer front a tots aquests reptes per construir un futur, i un país, que pugui donar resposta al reptes de les properes dècades. ■

■ Bibliografia

GENERALITAT DE CATALUNYA.

«Pla Nacional per a la Implementació de l'Agenda 2030 a Catalunya» [en línia].

Disponible a: <www.cads.gencat.cat>.

GENERALITAT DE CATALUNYA. «Informe

CADS» [en línia]. Disponible a: <www.cads.gencat.cat>.

GENERALITAT DE CATALUNYA.

«Aliança Catalunya 2030» [en línia].

Disponible a: <www.cads.gencat.cat>.

IDESCAT. «Indicadors» [en línia].

Disponible a: <www.idescat.cat>.

HOUSE OF LORDS. *UK implementation*

of the Sustainable Development Goals

[en línia]. Disponible a: <www.gov.uk>.

ICSU-ISSC. *Review of the Sustainable*

Development Goals: The Science Perspective.

A International Council for Science (ICSU). París, 2015.

LUCAS, Paul (et al.). *Sustainable Development*

Goals in the Netherlands. Building blocks for

environmental policy for 2030. La Haia: PBL

Netherlands Environmental Assessment Agency, 2016.

UN. «17 Goals to Transform Our World»

[en línia]. Disponible a: <www.un.org>.